

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממרון רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 33 קדושים תשע"ד

מתורת הפרשה

לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר. (קדושים י"ט, י"ג)

אמר רבנו: מ"ע דביומו תתן שכרו חל רק בגמר העבודה, ודינו שלא יאחר לשלמו, אולם י"ל דאף כשמקדים לפרוע שכרו באמצע העבודה מפסיד המ"ע, ולכך כשנוסע עם מונית יש מקפידים לא לשלם אלא לבסוף. אלא א"כ שהנהגה תובעו אין להכנס למריבה משום כך. (משיעורי הגר"צ פלמן שליט"א – קובץ מוריה ניסן תשנ"ט)

יש להסתפק אחד שהסתפר, ועכשיו מוטל עליו ליטול דיו מפני רוח רעה כמבואר בשו"ע סו"ס ד' ומבואר שם במשנ"ב שאין ראוי להשהות ר"ר ויש למהר ליטול, האם צריך לתת קודם את שכר התספורת שמקיים בזה דינא דביומו תתן שכרו, או יקדים ליטול ידיו. ומשמיה דמו"ר בעל אילת השחר שליט"א שמעתי, דכשנאמר לפניו שאלתנו זו אמר, דאטו אם בעה"ב רוצה ללבוש איזה בגד ואח"כ לשלם לפועל, אטו אין זה דבר הגון. הא ודאי שרי לי לעסוק בדבר של צורך עצמו מקודם. ולכן ה"ה דשרי לי לקיים חיובו ליטול ידיו לפני שמשלם לפועל. (הגר"מ שציגל שליט"א שומר אמת עה"ת כי תצא כד, טו)

לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמית. (קדושים יט, טו)

בעת שיעורו של הגאון רבי אהרון לייב שטיינמאן שליט"א במסכת שבת דף קכ"ז ע"א כשהגיע להמאמר "אמר רבי יהודה אמר רב שילא אמר רב אסי יוחנן ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן הכנסת אורחים, וביקור חולים, ועיון תפלה, והשכמת ביהמ"ד, והמגדל בניו לת"ת, והדן את חבריו לכף זכות". ושאל הגראי"ל שליט"א את הלומדים מקשיבי השיעור, אמרו אתם, מהו הדבר הכי קשה לקיים מכל הששה דברים הללו. והשיב אחד מהנוכחים, לדעתי: כי הדבר הקשה מכל הוא לדון את חבריו לכף זכות, נענה הגראי"ל ואמר גם אני סבור כן.

וכשהרצו לפני מרן הגר"ח את דברי הגראי"ל הנ"ל, אמר דהנה איתא בגמרא תענית דף כ ע"ב שאלו תלמידיו את רבי אדא בר אהבה במה הארכת ימים, אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, ולא דברתי בפני מי שגדול ממני, ולא הרהרתי במבואות המטונפות, ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין, ולא ישנתי בביהמ"ד, לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא ששתי בתקלת חברי, ולא קראתי לחברי בחכינותו, ואמרי לה בחניכתו ע"כ. ואמר מרן הגר"ח שליט"א כי הדבר הקשה מכל מה שמנה רבי אדא בר אהבה כאן הוא שלא להרהר בד"ת במבואות המטונפות, ושאלו את מרן והכיצד הוא נוהג כשעובר במבואות המטונפות האם הוא מצליח להינצל מלהרהר שם בד"ת, והשיב שמתעסק אז בתרגילי חשבון, ועם כל זה עדיין קשה מאד שלא להרהר בד"ת. (מכתב הרה"ר יצחק אוהב ציון שליט"א בהקדמה לס' שדה צופים עמ"ס מנחות)

לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'. (קדושים יט, יח)

עובדא הוה באחד מבני ציון היקרים, שכמה אינשי דלא מעלי הוציאו עליו שם רע בארץ ובחו"ל, ושאל למרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א שהיה מעורב בכל הפרשה הזו, האם יש עליו חיוב, או שעכ"פ ראוי לו למחול לאותם אנשי דלא מעלי, שאף פעם לא ביקשו מחילה ממנו על עוונם, או שאינו צריך. וענה לו, מה יעזור לך אם לא תמחול, וענה האיש הרי אין עלי חובה למחול מכיון שהוציאו עלי שם רע, ולכן אני שואל האם למחול. ושוב ענה את הרמ"א הזה [ס' תר"ו שיוכל לא למחול ע"ז] גם אני מכיר אך שוב אני שואל אותך מה יעזור לך אם לא תמחול, והמשיך מרן ראש הישיבה שליט"א אני אומר לך מדוע אתה רוצה לא למחול כדי שתוכל להתפלל לה' שיעניש אותם על מה שעשו לך אהה "אביסעלע נקמהלע" קצת נקמה אתה רוצה לראות, וזה לא טוב, ויתכן שתכנס בגדר כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה (שבת קמט, ב) וא"כ לשם מה אתה צריך להסתבך בכזה מצב, תשאיר להקב"ה לטפל בהם לבד אני מבטיח לך שאת הכתובת שלהם הוא לא שכח והוא יודע לבד מה צריך לעשות להם, אך אתה תמחל ותתרחק מכל מה שאפשר שייזק משיהו על ידך עכ"ד. ומבהיל ההתבוננות בסיפור זה. (הרה"ג ר' הלל קופרמן שליט"א בס' הלכ' תשובה עמ' ס"ד)

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה'. (קדושים יט, לב)

בסוף ספר והדרת פני זקן, להרב יצחק שלזינגר זצ"ל נדפס בעילום שם מכתב מרבנו שליט"א בנידון האם צריך לעמוד בפני רב, כשהרב נמצא במכונית וכדו'. ובתו"ד כתב רבנו: ומ"מ אפשר דלענין קימה דזה ענין של הידור, תלוי אם נראה כמובדל וכנמצא במקום אחר ולכן גם כשנמצא בעבר השני של הנהר אפשר דאע"ג דחריץ עמוק י' מפסיק, מ"מ לגבי ליראות בעיני האנשים, מבדיל יותר גבוה שניכר יותר כרשות אחר, מאשר אם נמצא באותו גובה ורק חריץ או נהר מספיק, וכשנוסע במכונית מסתבר דנראה יותר שזה כרשות אחרת, אלא דמ"מ אולי כיון שאינו מקום שדרים בקביעות, אפשר דלא מינכר כרשות אחרת, ולפי"ז גם כשהמכונית עומדת לא היה מקרי כרשות אחרת. למעשה איני מכריע והדברים נכתבו למלאות רצונו להעיר בענין אהל זרוק.

לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך. (קדושים יט, כז)

בתשובה לשואל בדיון מכונית גילוח כתב רבנו: **כידוע שגדולי ישראל אסרו, וזה קרוב לוודאי שיש בזה איסור דאורייתא לדבריהם, ואין מה להוסיף בזה.** אהרן יהודה לייב שטיינמן - אור לכ"ד אלול תשנ"ח - בני ברק יצ"ו

ענין בפרשה – בין אדם לחבירו – ואהבת לרעך כמוך

הנה רבנו שליט"א מרבה להזהיר בענינים חמורים אלו של בין אדם לחבירו וקצרה היריעה להביא כל דברי רבנו בענין זה, ונציג כאן כמה דברים כפי שיכיל הגליון

שיחה במעלת הענין דבין אדם לחבירו שנאמרה בכולל 'מכתב אליהו' כ"ד טבת תשס"ד במלאות חמשים שנה לפטירתו של

המשגיח הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל – ונדפסה בקובץ 'ירשימות מהועד' קובץ י"א

מורי ורבותי! ביקשו לדבר בעיקר על דברים שבין אדם לחבירו. ובאמת מצינו שכשבא הגר להלל, ואמר לו גייריני ע"מ שתלמדיני כל התורה על רגל אחת, אמר לו כל מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ואידך זיל גמור. ובודאי שהתכוין שילמד את כל התורה כולה, אבל השאלה היא למה התחיל עם מאי דעלך סני, שזה החלק של בין אדם לחבירו, הרי היה יכול להתחיל בדברים עיקריים כמו שמירת שבת, שהיא אחת מהמצוות הכי חשובות והרי אם אחד חילל שבת הרי הוא נחשב כגוי ויינו יין נסך, וכמו עובד עבודה זרה! זה כל כך חמור, ממילא הי' צריך להתחיל מהדברים הכי חשובים, הכי חמורים, אבל אם אחד לא מקיים כל מאי דעלך סני לחברך לא תעביד, הוא לא חייב סקילה, הוא לא נקרא אפיקורס, ולא נחשב יינו ליון נסך, ואם אחד מחלל שבת הרי יינו יין נסך? עד כדי כך! ונקרא אפיקורס, והרי הוא ככופר בכל התורה כולה, וחייב סקילה, ולמה התחיל דבר ראשון בזה.

הקב"ה חפץ יותר במצוות שבין אדם לחבירו

ומצד שני, אם כי באמת הדברים של בין אדם למקום הם כל כך חמורים, בכל זאת רואים שהמפתח כנראה מתחיל עם בין אדם לחבירו.

ובאמת מצינו בכמה מקומות בחז"ל האיך שמרבים מאד בענין של בין אדם לחבירו, הנה הרא"ש בפאה (פרק א) כתב וז"ל **כי הקב"ה חפץ יותר במצוות שיעשה בהם גם רצון הבריות מבמצוות שבין אדם לקונו** עכ"ל, ומבאר שמטעם זה נקטה המשנה בריש פאה אלו דברים בעולם הזה וכו' חוץ פירותיהן שאדם אוכל הכל הם דברים שבין אדם לחבירו הכנסת כלה, והלוית המת, וכו'... וחוץ מתלמוד תורה כי כתוב שתלמוד תורה כנגד כולם. ובה נכלל הכל. ועל זה מסיים הרא"ש שהקב"ה חפץ יותר בדברים שבין אדם לחבירו מבמצוות שבינו לקונו.

האם צריך דבר יותר מפורש מזה, ואם כי באמת מצאנו שבספר שערי קדושה לרבי חיים וויטאל (חלק ב שער ח בסופו) כתב אחרת, אבל הרא"ש כתב כך, והרא"ש הוא מגדולי הפוסקים.

והוא מזה כבר הזכרנו בכמה מקומות, את הלשון שכתוב בירושלמי, על המעשה הידוע עם רבי פנחס בן יאיר שהביאה הגמ' בחולין דף ז ע"א שהלך לפדיון שבויים והיה צריך לעבור את הנהר גינאי, ובירושלמי בדמאי (פרק א הלכה ג) כתוב קצת לשון אחר, שהוא הלך לבית וועד [פי' בית המדרש] ובאמצע הדרך היה הנהר גינאי, ואמר לנהר גינאי שיתן לו לעבור, ובגמ' בחולין כתוב שלא רצה ליבקע לפניו עד שגזר עליו, אבל שם כתוב שהנהר גינאי בקע והיה יכול לעבור, ומביא הירושלמי שאחרי זה שאלו אותו התלמידים האם גם אנחנו יכולים לעשות כך [פי' לעבור] ואמר להם אם אתם יודעים שאף פעם לא עשיתם רע לישראל, כל אחד שיודע בעצמו שאף פעם הוא לא עשה שום רע! אז הוא יכול לעבור ואחרת לא.

רואים עד כדי כך, שהוא לא אמר אם אדם יודע שאף פעם הוא לא חילל שבת לא אכל ונבילות טריפות, רק שאלה אחת, אם הוא לא עשה אף פעם רע ליהודי, הוא יכול לעבור.

א"כ רואים שמצד אחד בין אדם למקום יותר חמור, כי העונש מה שיש אם אחד עובר עבירות שבין אדם למקום הוא הרבה יותר חמור, יש הרבה עבירות שחייבים עליהם סקילה, וכתב, כ"כ הרבה עונשים כאלה גדולים, מה שלא מצינו בעבירות שבין אדם לחבירו ואפילו גנב וגזל לא חייבים כרת ולא סקילה, משא"כ בעבירות שבין אדם לקונו, כמו חלב ודם וכן עוד כל מיני איסורים שחייבים עליהם כרת וסקילה ושריפה, כמו עריות וכדו', לא כתוב שום דבר כזה, ששאל אותם אם לא עשיתם את זה אתה יכול לעבור, משמע שזה לא מספיק.

ובמצאות רואים שקשה לאדם יותר להתגבר על דברים שבין אדם לחבירו מאשר בבין אדם למקום, כי על זה היצר הכי חזק.

מריבת קין והבל

וכמו שרואים כי תיכף כשהקב"ה ברא את העולם, על מה רבו קין והבל, על בין אדם לחבירו! עד כדי כך שהרג אותו, וההתחלה לכאורה התחילה עם רוחניות, כי הבל הביא קרבן, וקין הביא קרבן, רק קין שהביא קרבן לא נתרצה כ"כ, והבל שהביא כן התרצה, ולמה זה היה, כי הבל של הבל כנראה היה יותר טהור, הכוונה שלו היתה יותר מרוצה, ולקין היה חסר בשלימות, והיה קצת בקמצנות, שהביא מהדברים הגרועים.

ולכאורה מה איכפת לו, הרי כל העולם כולו שלו, מה חסר לו, למה צריך לתת דוקא פירות לא כ"כ טובים, האם הוא לא יכול לתת את הפירות הכי טובים, מה יחסר לו האם לא יהיה לו מה לאכול, אך בכל זאת הוא לא הביא מהטובים, כי זה הטבע של בן אדם וזה ג"כ מדה שזה קצת גורם לזה, למרות שזה לא בין אדם לחבירו, אבל זה ג"כ מדה שחסר ב.. ולכן הקב"ה לא התרצה לו, והבל הביא מבכורות חלביהן, הכי טובים וזה היה מרוצה להקב"ה.

ובזה קין נתקנא, ומי אשם לו, הרי אתה יכול ג"כ לעשות ככה, מי אשם לך, היית יכול להביא את הפירות הכי טובים, מה היה, האם יחסר לך האם אין לך מה לאכול, וזה האדם לא מרגיש שהוא בעצמו אשם, ואע"פ שקין לא היה אדם פשוט, אנחנו מדברים על קין כאילו... אבל הרי הוא אדם שזכה שהקב"ה דיבר אליו, הוא היה כמו נביא, אבל בכל זאת היה חסר בשלימות.

וזה הביא עד כדי כך שהם רבו, ובשביל זה הוא הרג את הבל, בשביל מה, בגלל שהוא לא היה יכול לסבול... והקנאה היתה ברוחניות, מה שהקב"ה התרצה לקרבו של הבל ולקרבו שלו הוא לא התרצה כ"כ, אבל בכל את זה היה ענין של בין אדם לחבירו. הקנאה הזאת, עד כדי כך.

נסיונות של בין אדם לחבירו קשים הרבה יותר

א"כ רואים בכל התורה כולה, שהענינים של דברים שבין אדם לחבירו, זה כל כך קשה, הרבה יותר מאשר בין אדם למקום, א"כ מה אנחנו צריכים להאריך בזה. הרי בודאי בלי שום ספק, שהדבר הכי קשה בן אדם הוא כשרואה שלחבירו יש, ולא איכפת לאדם מה שלו עצמו אין, רק מה שלחבירו יש.

הקב"ה עשה בבריאה כאלה יצרים, כאלה מדות, שזה הכי קשה לעבור, האדם מלא עם קנאה וקנאה, וכל הדברים האלה הרבה יותר קשה מהדברים שבין אדם למקום.

לכן לא פלא מה שהלל אמר לגר, הוא התחיל אתו במאי דעלך שני לחברך לא תעביד, כי זה החלק הכי קשה, למרות שלכאורה לא כ"כ חמור העונש של זה, ואולי זה ג"כ סיבה למה זה לא כ"כ חמור, מפני שקשה מאד לאדם לעבור על זה, ואם אחד עובר על זה הקב"ה לא בא בטרוניא עם הבריות, ולא מקבלים כ"כ עונש כמו על דברים שבין אדם למקום, שיותר קל להתגבר עליהם. [ואני לא בא לתת טעמים לתורה] אבל עכ"פ רואים שבודאי אין מה לדבר שהענין של בין אדם לחבירו זה הדבר הכי קשה והכי נצרך.

ובזה באמת כל אחד ואחד צריך חיזוק, ומה שאמר רבי פנחס בן יאיר כי מי שמרגיש שלא עשה רע ליהודי, זה לא פשוט, ורצה לומר בזה שלא כל אחד יכול לומר שהוא בסדר בזה, ובאמת אני לא יודע אם חוץ מרבי פנחס בן יאיר עבר עוד משהו, ואולי באמת לא עברו התלמידים, מפני שזה לא פשוט לקיים את זה אם אחד צריך להיות במדרגה כזאת, זו עבודה של כל החיים אם אחד רוצה לעבור את החיים שלא עשה כזה דבר, 'נסי נסים', צריך להיות, [ולא הכוונה נסים מצד הקב"ה], אלא שלאדם זה צריך להיות כ"כ קשה כמו נסי נסים] שיהי יכול לעבור את העולם בלי לפגוע בבן אדם.

תפקיד האדם בעולם שיעבור את ימי חייו בלי לפגוע בשני

ובאמת אומרים בשם החזו"א שאמר מה התפקיד של בן אדם, שיעבור את השנים את השבעים שמונים ותשעים שנה, כמה שאדם חי, בלי לפגוע בבן אדם, וזה מעשים בכל יום האין שכל דבר שעושה יכול לפגוע באדם אחר, ואמנם גם האדם שבצד השני לא מובן כ"כ למה הוא נפגע... אבל מצד שני הרי כ"כ קשה לעבור את החיים בלי לפגוע בבן אדם, ועל זה צריך להיות ראשו ורובו שקוע לראות להשתדל עד כמה שיכול שלא להזיק לבן אדם.

ולכן לא נקט הלל שאר דברים, כי שאר דברים תוכל להסתדר האין שהוא, בודאי שצריך ללמוד, ואם אחד לא לומד הוא לא יוכל לקיים, ואם אחד לא לומד הלכות שבת, יכשל כמו שכותב היערות דבש, בלי שום ספק! אבל מה שבעיקר קשה לבן אדם, לא קשה לו כ"כ הלימוד אלא המעשה, לשרש ולעקור מהלב את הענין הזה, שהם המדות הרעות של בין אדם לחבירו.

וממילא בודאי אם מתחזקים בזה אז ואידך זיל גמור, זה כל התורה כולה, ואדם שיש לו לב טהור כלפי חבירו, ממילא יש לו כבר לב טהור גם לשאר דברים ג"כ, וזה העיקר מה שאדם צריך לשים לב. ובודאי שאם צריך לשים לב, לא מועיל דברים אחרים, רק 'תורה' בלי תורה אי אפשר לעקור מדות, ואפי' אם יעשה כל מיני מאמצים, אבל בלי תורה לא יכול.

יסוד הכל רק עם יראת שמים

והנה מצד שני כתוב שאברהם אבינו כשבא לגר, ושאלו אותו למה אמרת אחותי היא, והשיב אברהם 'אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי' והרי יראת אלקים לכאורה זה דבר שבין אדם למקום, וא"כ אברהם אבינו היה צריך לומר רק אין מדות טובות במקום הזה וממילא והרגוני, כי להרוג הוא מדה רעה, בין אדם לחבירו, ובכל זאת הוא לא אמר ככה, אלא אמר רק אין יראת אלקים במקום הזה. אלא מפני שזה ודאי שכדי להתחיל מדות הטובות, בלי קבלת מלכות שמים, אין כזה דבר, ולכן הדבר הראשון שהתנא רבינו הקדוש מתחיל את המשניות, הוא לא מתחיל בשום דבר אחר רק בקריאת שמע, והרי היה יכול להתחיל עם שבת, שהיא מצוה כזו גדולה וחמורה, וכן יש מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות, ועל קריאת שמע לא כתוב ככה. אלא מאי, אה"נ בודאי הדבר הכי קשה, ובעיקר צריך לעבוד עליו זה, 'מדות', אבל האין מתחיל זה. בלי יראת ה' לא מתחיל שום דבר!

ובשביל זה צריך להתחיל עם יראת ה', בקבלת מלכות שמים וקריאת שמע זה יראת שמים, ולכן אומר אברהם אבינו רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני, כל הדברים הכי ... אם יעשה גדרים בין אדם לחבירו, לא יעשה בלי שיהי קבלת מלכות שמים. בלי שתהי יראת ה' כי רק אין יראת אלקים במקום הזה. אז והרגוני! כל המדות ירדו, אין שום דבר לרסן את המדות בלי שיהי יראת ה'.

אבל אחרי שהגר כבר בא להלל הזקן, הוא רוצה כי הוא אומר כבר לקבל מלכות שמים, כי הוא אומר 'גיירני' אחרי שהוא מקבל מלכות שמים, עכשיו העבודה מתחילה עם בין אדם לחבירו, ולפני זה אי אפשר בכלל להתחיל כי לפני שבא להלל לא היה שייך לדבר בכלל, לא על בין אדם למקום ולא על צריך שירצה לקבל ולכן גם התנא הקדוש אם הוא מתחיל ש"ס משניות, שזה תורה שבעל פה, במה הוא מתחיל בקבלת מלכות שמים. א"כ אין מה להאריך, ואין דרכי להאריך, ואיני אומר רק את המלים האלה, שמצד אחד לפני יראת שמים לא מתחיל כלום, אבל הדרך אחרי יראת שמים. מה הדבר הראשון שצריך עבודה, זה בין אדם לחבירו, הדבר הראשון בין אדם לחבירו אף שבודאי גם על בין אדם למקום צריך לעבוד, אבל אחרי שיעבור את הבין אדם לחבירו, החלק של בין אדם למקום הרבה יותר קל. וצריך לדעת מה שיש נסיונות בחיים, רוב רובם הם דברים שבין אדם לחבירו, ואפי' בזמן שאין לו כ"כ תכיפות בזה, אבל כל דבר לעצמו. האדם מרגיש שיש את ה'אני' את ה'אנכי' על כל דבר, ממילא תמיד הוא צריך ללחום עם הצד הזה של בין אדם לחבירו, ומי שבאמת יעבוד על זה יש סיכויים גדולים שיכול ג"כ את הבין אדם למקום.

הקב"ה יעזור שכל אחד ואחד מאתנו יתחזק גם בזה וגם בזה, ויזכה להיות מה שהקב"ה רוצה ממנו, שזה התכלית, בשביל זה הוא נוצר, וזה התכלית של כל יהודי, שעיי"ז מכה למה שהקב"ה רוצה ממנו, ואז יהי מאושר בזה ובבא.

נענשים בעולם הזה רח"ל

מורגלא בפי רבנו שליט"א שליבו אומר לו שעיקר הצרות שיש היום הוא מחמת שנשלים בענייני בין אדם לחבירו. וכשנאמרו דברי רבנו שליט"א אלו קמי מרן הגר"ח"ק שליט"א, אמר, שזה נכון מאד, והסביר שטעם הדבר משום שכשחוטאים בין אדם לחבירו החטא הוא כלפי חבירו כאן בעוה"ז, לכך גם העונש כבר מתחיל כאן. משא"כ בין אדם למקום שהחטא כלפי מעלה, ולכן גם העונש שם. (מנחת תודה)

המים של התורה

בגמ' ר"ה (י"ח, א) גבי עוון בית עלי שאינו מתכפר בזבח ומנחה, אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים ועיי"ש שר"א ששק בתורה חי ארבעים שנה, ואילו אב"י שעסק גם בתורה וגם בגמילות חסדים חי ששים שנה. ושאל הגר"א"ל שטיינמן שליט"א הרי בזמן שאב"י עסק בגמילות חסדים, רבא למד ועסק בתורה שהיא כנגד כולם והיא חשובה יותר מגמילות חסדים ומה איפוא הטענה על רבא. וביאר מה יותר מזין בשר או מים? ודאי שבשר, אך ללא מים לא ניתן לבשל כלל את הבשר. תורה ודאי חשובה יותר מגמילות חסדים, אבל כדי לקיים מצוות לימוד תורה כראוי, צריכים גמילות חסדים גמילות חסדים היא המים שבהם מבשלים את הבשר. (הגר"א ישראל שליט"א קובץ בחכמה אמרתי עמ' ע"ו)

לא לפגוע

בזמן שרבנו שימש כר"מ בישיבת פוניבז', תלמיד אחד היה בריב קל עם חבירו, ולפני זמן התחלת השיעור סגר את דלת ה'חדר שיעורים' - ולא נתן ליריבו להיכנס. הבחור צעק לו מבחוץ כי הראש ישיבה - מרן שליט"א כבר הגיע והוא עומד בפתח יחד עם שאר התלמידים, ורוצה להיכנס, אך הבחור לא האמין לו. ולא שרצה חלילה לפגוע במרן שליט"א - אלא שלא האמין לדבריו. וכך, כמה דקות המתין מרן שליט"א, עד שהתלמיד פתח את הדלת. וכאשר פתח מיהר מרן שליט"א לסובב את ראשו לאחור, כדי שלא לדעת מיהו התלמיד שסגר את הדלת, ובכדי שלא יראה בבושטו. והחזיק בראשו לאחור עד שיכנסו רוב התלמידים לחדר שיעורים, שאז כבר לא יוכל להבחין, מי היה הבחור הסוגר. (מאחורי הפרגוד)

בקשת מחילה

כתב מעיתון "יחד נאמן" סיפר. פעם כתב כתבה שציערה מאוד את מרן שליט"א, שקרא לו וגער בו בחריפות רבה. "כשיצאתי ממנו הייתי שבור לחתיכות. למחרת הגעתי בחיל וברעדה, בני הבית אומרים לי שה'ראש ישיבה' מחפש אותך. במסדרון תפס אותי בנו, רבי משה שטיינמן, ואמר לי: 'תדע לך, אחרי מה שהיה לך אתמול עם אבא שלי הוא יושב חצי שעה ולמד מסילת ישרים'. נכנסתי אל חדרו של הרב יחד אתו. הראש ישיבה תפס לי את היד, ואמר לי אני מבקש ממך סליחה! אמרתי לו: על מה? הרי אני ציערתי את הראש ישיבה, אבל הוא התעקש עד שאמרתי לו שאני סולח, ואז נרגע מעט. "הוא נתן לי את הגערה שמגיע לי, ואני לא חושב שהוא הצטער על כך, אבל סליחה הוא ביקש". (מאחורי הפרגוד)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

בורר לאחרים

כתב הרמ"א ר"ס שיי"ט, מותר לברור אף לצורך אחרים שיאכלו, אף אם אינו אוכל עמם כלל משנ"ב סק"ו, ומקור הדברים הוא בשבת דף ע"ד ע"א אמר אב"י בורר ואוכל לאלתר בורר ומניח לאלתר. ופי' תוס' בורר ואוכל לאלתר היינו לעצמו בורר ומניח לאלתר היינו לצורך אחרים. ואמר הגר"א"ל שליט"א דכל זה כשבורר מחמת אחרים שרוצים, אבל אם הוא רוצה להיפטר מזה, לא יהני מה שנותן לאחרים שרוצים. [א"ה וכעיי"ז מצינו בסוגיא דתורמסין דדבר דחשיב פסולת, אף דנוטלו לאוכלו חשיב כפסולת מתוך אוכל אולם בפמ"ג משב"ז סק"ב מבואר לא כן שכ' בזה"ל בורר מין אחד לעצמו ומין הב' לאורחים וליכא כאן ברירה כלל דהוי האוכל זהו פסולת ואפשר בכה"ג אף ששונא מין הב' כיון דמסובין אחרים כולחו אוכלא הוי וכו' וצ"ע לדינא ע"כ. ואפשר דהתם מיירי שצריך לחלק האוכל מקצת בשבילו ומקצת לאחרים ולכן מה ששם לכ"א מה שרוצה לא חשיבא ברירה אבל בגוונא שיש לו בצלחתו ב' מינים ורוצה להוציא את המין שאינו אוהב ולתת לחבירו כיון שכל תכלית ברירתו זה בשביל לתקן מאכלו ונותן לחבירו רק בשביל להינצל מאיסורו אפשר דזה גרע ומצינו באחרונים נידון בכעיי"ז דהנה להוציא עצם מבשר הוי בורר, ודעת המשנ"ב ביאור"ל סעי' ד' ד"ה מתוך שאם יש על העצם מעט בשר מותר להוציא לעצם עיי' שיאכל לבשר שעליו אף שעיקר כונתו הוא להוציא העצם, אולם החזו"א סי' נ"ד סק"ג פליג דכיון שעיקר כונתו הוא לברור את העצמות ולא לאכילת הבשר הר"ז חשיב כבורר פסולת מתוך אוכל ולכאורה לדברי החזו"א אף בניד"ד כיון שעיקר כונתו היא להוצאת הפסולת תו חשיב ד"ז לברירה ואסור] והוסיף עוד דבגוונא שבורר לאחרים לאלתר כגון שקולף ביצים עבור הסעודה ולבסוף הם נתאחרו זמן מרובה לא אמרינן דד"ז מתלא תלי באחרים וכיון שנתאחרו עבד איסורא. כיון שבעת ברירתו היה ע"ד להתחיל הסעודה לאלתר תו לא חייל עליה שם מלאכה ומה שנתאחרו שלא מרצונו אין זה מחשיב את הפעולה למפרע למלאכה. (אליבא דהלכתא ס"א עמ' כב)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוי"ן ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל